

KODEX PRÁCE S RUŠIVÝM KOLEKTIVEM

Motto:

*Rušivé vzdělávací klima charakterizuje nadměrný hluk ve třídě z dílčích **ústních projevů žáků**, svévolného či účelového provádění **činností nesouvisejících** s programem hodiny. Na rušivém klimatu se většinou podílí **více žáků**. Jednotlivé individuální projevy jsou na **hraně porušení základních pravidel** školního řádu. **Důsledky vlivu rušivého kolektivu:** nezúčastnění žáci jsou odváděni od své práce v hodině, vyučující musí věnovat nadměrné úsilí "rušivé" části kolektivu na úkor ostatních, tempo vyučovací hodiny je pomalé a obtížně se plní naplánovaný cíl hodiny.*

Rušivé vzdělávací klima není aktivní vzdělávací klima

Některé metody či formy práce produkují zvýšenou úroveň hluku ve vyučovací hodině (skupinová práce, aktivizační či dialogické metody,..). Žáci mají ovšem jasně nastaveno, v jakých fázích hodiny či jakým činnostem odpovídá úroveň nastavení vzdělávacího klimatu.

Základní kroky školy pro práci s rušivým kolektivem

1 Upevnění statusu pravidel (očekávání, konvencí)

Každý žák musí pochopit systém nastavených pravidel a vědomě se ztotožnit s jejich přirozenou akceptací. K vědomému přijetí pravidel u žáků napomáhá jejich demokratická a kolektivní tvorba, trvalá a účinná prezentace, spravedlivá aplikace na každého žáka, průběžné odkazování a případné rozbory situací v kontextu porušování pravidel. Pravidla je vhodné prezentovat ve formě jednoduchých matic (co když dodržujeme, co když nedodržujeme,...)

Škola má definovaná základní pravidla pro chování žáků ve vyučovacích hodinách v základní školní legislativě (školní řád, provozní řád učeben,...). Škola tato základní pravidla doplňuje **systémem dalších pravidel** a očekávání (celoškolní, třídní, předmětová a osobní pravidla).

Každý vyučující má právo na nastavení svých osobních pravidel, která jsou v souladu s cíli a podmínkami vzdělávání.

Dílčí pravidla musí obsahovat i **dříve přirozeně akceptovaná celospolečenská pravidla**. Nelze již spoléhat na všeobecné dodržování společenských či tradičních konvencí či konvencí vycházejících "ze zdravého rozumu".

2 Individuální přístup, konkretizace jedinců a příčin jejich projevů

V rušivém kolektivu se nesmí provádět přístup "kolektivní viny" (písemka "za vyrušování", zvláštní domácí úkol pro všechny žáky, změna programu hodiny pro všechny žáky,...). V kolektivu se musí důsledně konkretizovat jedinci s rušivými projevy, konkretizovat jejich projevy a individuálně s každým pracovat. U každého žáka je žádoucí specifikovat příčinu jeho rušivého jednání.

Hlavní všeobecné příčiny rušivého jednání:

- usilování o pozornost
- boj o moc ve třídě či nad učitelem
- pomsta za jinou situaci
- usilování o soucit
- testování učitele a jeho hranic
- nevědomá ignorace pravidel

3 Individuální práce s konkrétním žákem s rušivým projevem

Základem úspěšné práce je individuální přístup se snahou pochopit či akceptovat žákův projev jako zvláštní formu svého sdělení. Je nutné vždy **zachovávat osobní klid, nadhled a rozvahu**.

Individuální kroky práce se žákem s rušivým projevem:

- **Bezprostřední reakce na rušivý podnět**
Zcela klidné a stručné upozornění na negativní jev a jeho důsledek (nesplnění cíle činnosti).
- **Rozbor rušivého jednání po hodině**
Formou řízeného sebehodnocení (většinou písemného) žák porovnává svou činnost s nastavenými pravidly.
- **Důsledná evidence rušivého jednání**
Průběžně se evidují projevy žáka, celkový přehled práce se žákem, včetně příloh a písemného sebehodnocení žáka. Dle nastavených pravidel se provádí záznamy projevů žáka do EŽK (oznámení - chování).
- **Konzultace se školním poradenským pracovištěm školy**
Práce se žákem se konzultuje s metodikem prevence rizikového chování a speciálním pedagogem školy.
- **Hodnocení rušivého chování dle Pravidel pro hodnocení chování ([příloha školního řádu](#))**
Chování žáka s rušivým projevem je zcela standardně hodnoceno dle nastavených pravidel hodnocení chování žáků.

4 Spolupráce se zákonným zástupcem žáka

Bez průběžné a vzájemné spolupráce se zákonným zástupcem nelze docílit efektivního výsledku. Rodič v této otázce musí pochopit situaci školy a shodným postupem působit na své dítě. Nedodržování nastavených pravidel či očekávání není problém instituce či samotné autority konkrétního pracovníka školy, je to komplexní výchovný problém. Žák musí být veden ke svobodnému přijímání a respektování pravidel v jakékoliv instituci pod vedením každého pracovníka, nikoliv si účelově volit přijímání pravidel (dle situace, dle osobnosti učitele, dle prostředí, dle předmětu...).

5 Práce s třídním kolektivem

- **Zvýšená četnost třídnických hodin**
V případě rušivého kolektivu je nutné zvýšit efektivitu třídnických hodin. V třídnických hodinách je vhodné různými formami a metodami rozebírat jednotlivé rušivé chování za účelem vzájemného hodnocení a sebehodnocení žáků. Obsah efektivní práce v rámci TH se u rušivého kolektivu průběžně zaznamenává.
- **Spolupráce s externími poradenskými subjekty**
V případě dlouhodobých problémů spojených s rušivým klimatem je vhodné přistoupit na spolupráci s odborným subjektem (Mozaika,...).

Škola souběžně **vytváří podmínky pro další rozvoj pracovníků** školy v oblasti práce s náročným žákem či žákem s rušivými projevy. Pracovníci školy svým přístupem a osobním rozvojem pracují na **posilování statutu pozice učitele, zejména rozvojem v řídicích a manažerských schopnostech a činnostech vedoucích k aktivizaci či upoutání žáků do samotné výuky**.

